

ВАДИМ ФЕДОРОВИЧ САГАЧ

(до 60-річчя з дня народження)

21 вересня 2003 року виповнилося 60 років видатному вченому в галузі фізіології та патофізіології серцево-судинної системи, заступнику директора Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України, завідувачу відділу фізіології кровообігу, головному редактору "Фізіологічного журналу", лауреату Державної премії України та премії ім. О.О. Богомольця НАН України, члену-кореспонденту НАН України, доктору медичних наук, професору Вадиму Федоровичу Сагачу.

Вадим Федорович народився в освітянській родині. По закінченні в 1960 році середньої школи він вступає до Ленінградського медичного інституту. Під час навчання знайомиться та спілкується з відомим патофізіологом, учнем академіка О.О. Богомольця професором Л.Р. Перельманом. Після завершення навчання та служби в армії в 1970 р. В.Ф. Сагач вступає до аспірантури Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України. Його науковим керівником став інший видатний учень О.О. Богомольця, всесвітньо відомий патофізіолог і геронтолог академік АМН М.М. Горєв.

В 1974 р. В.Ф. Сагач захистив кандидатську дисертацію "Моделирование и гемодинамическая характеристика дистрофических повреждений миокарда". Після захисту дисертації Вадим Федорович працює молодшим, а потім - старшим науковим співробітником відділу експериментальної кардіології, очолюваного корифеєм патофізіології академіком О.О. Мойбенком. У 1986 р. обирається завідувачем відділу фізіології кровообігу та захищає докторську дисертацію "Механизмы нарушений кардио- и гемодинамики иммунного генеза".

Основними напрямками досліджень В.Ф. Сагача є вивчення імуногенних змін діяльності серця та системної гемодинаміки; механізмів порушень кровообігу при дії екстремальних факторів і пошук шляхів їх корекції; механізмів впливу "місцевих" гормонів (ейкозаноїдів, тромбоцитаривуючого фактора, окису азоту, ендотеліну тощо) на гемодинаміку та їх ролі у змінах кровообігу у разі екстремальних впливів; ролі ендотеліальних факторів у розвитку фундаментальних судинних реакцій і змінах діяльності серця.

Великі дослідження проведено Вадимом Федоровичем зі з'ясування механізмів змін кровообігу імунного походження. Вперше отримано детальні відомості про механізми порушень за цих умов скоротливої функції міокарда, системного та коронарного кровообігу. Показано важливу роль похідних метаболізму арахідонової кислоти у розвитку цих порушень.

В.Ф. Сагач виконав значні дослідження зі з'ясування механізмів змін гемодинаміки та діяльності серця при дії екстремальних факторів (гіпертермії, анафілаксії, реперфузії тощо). Ним обгрунтовано центральну роль у розвитку цих змін реакції периферійних венозних судин. Вперше описано кардіогенне гуморально опосередковане депонування крові, яке супроводжується обмеженням венозного повернення крові до серця та зниженням його насосної функції. Йому належить пріоритет у доказі ключової ролі в розвитку цих зсувів ейкозаноїдів та тромбоцитаривуючого фактора. В останні роки дослідження В.Ф. Сагача спрямовані на з'ясування значення ендотелію та синтезованих ним біологічно активних речовин в розвитку фізіологічних і патологічних реакцій регіонарного та системного кровообігу. Вперше ним були представлені докази залучення в розвиток реактивної та робочої гіперемії ендотелію, який реалізує свою дію через виділення оксиду азоту. Показано, що зміни функціонального стану ендотелію впливають на робочу гіперемію коронарного русла та функціональну активність серця.

В.Ф. Сагачем встановлено, що рівень базального синтезу NO визначає ефективність фундаментального механізму регуляції скоротливої активності міокарда та рівень насосної функції серця. Ним представлено експериментальні докази здатності NO впливати на споживання кисню тканинами серця та ефективність його

використання. Показано існування прямого впливу NO на скорочувальний апарат судинних гладеньких м'язів, що призводить до зниження чутливості контрактильних білків до іонів кальцію та розслаблення гладеньких м'язів судин.

Нам особливо приємно відзначити, що за керівництва ювіляра в 1998 році співробітниками відділу експериментальної бальнеології та лікарями курорту Трускавець, об'єднаними у групу клінічної бальнеології і фітотерапії, розпочалися систематичні дослідження механізмів термінових і довготривалих ефектів бальнеочинників на інтракардіальну, центральну та периферійну гемодинаміку і фізичну працездатність людини. Щойно здана до друку монографія "Актотропні ефекти бальнеотерапевтичного комплексу курорту Трускавець", автори якої - С.В. Ружилю, А.В. Церковнюку та І.Л. Попович - присвятили її ювілею свого ідейного натхненника - Вадима Федоровича Сагача. На стадії завершення - ще одна монографія під назвою "Бальнеокардіоангіологія".

Велику багатопланову наукову професійну діяльність Вадим Федорович поєднує з організаційною та громадською роботою. Він обирався головою профкому Інституту, з 1992 по 2001 рр. обіймав посаду заступника директора Інституту з наукової роботи, на яку повернувся в квітні 2003 року, після короткочасного перебування на посаді керівника сектора фізіології вісцеральних систем.

Починаючи з 1995 року і по даний час В.Ф. Сагач є головним редактором "Фізіологічного журналу", гідно продовжує славні традиції, започатковані академіками О.Ф. Макаренком і П.М. Серковим. Щойно він увійшов до складу редколегії журналу "Медична гідрологія та реабілітація", де буде курувати кардіологічну тематику.

Велику координаційну та кураторську роботу один із провідних вітчизняних кардіологів здійснює в якості члена Президії Українського фізіологічного та патофізіологічного товариств, голови правління Київської філії УФТ.

Одночасно Вадим Федорович є професором кафедри медичної радіофізики радіофізичного факультету Київського національного університету ім. Т. Шевченка; він - чудовий педагог, висококваліфікований лектор, вимогливий, але доброзичливий наставник молоді, здатний зацікавити слухачів і заохотити їх до вивчення своєї дисципліни, до наукової праці та пошуків. Під його керівництвом підготовлено та захищено 3 докторські і 7 кандидатських дисертацій.

В.Ф. Сагач - автор понад 375 наукових публікацій. У 1994 році за монографію "Иммуногенные нарушения деятельности сердечно-сосудистой системы" йому разом із академіком О.О. Мойбенком було присуджено премію ім. О.О. Богомольця НАН України. У 1996 році вони ж у складі авторського колективу співробітників відділу фізіології кровообігу Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України стали лауреатами Державної премії України в галузі науки і техніки за цикл наукових праць "Роль ендотелію та біологічно активних речовин ендотеліального походження в регуляції кровообігу та діяльності серця". У 1995 році на визнання наукових досягнень В.Ф. Сагача було обрано членом-кореспондентом НАН України зі спеціальності "Фізіологія людини і тварин".

Невтомний трудівник, висококваліфікований дослідник, видатний вчений і талановитий організатор наукової справи, яскрава особистість, чуйна і щира людина, Вадим Федорович користується заслуженим авторитетом і пошаною наукової громади. Він сповнений творчих сил і задумів.

Від усього серця вітаючи ювіляра, зичимо щастя, доброго здоров'я, успіхів у подальшій реалізації творчих задумів.

РЕДКОЛЕГІЯ